

uit stalruimten, koetshuis, bergruimten en personeelsverblijven. Na haar afstand in 1433 als gravin van Holland en Zeeland, kreeg Jacoba van Beieren Zuid-Beveland met de hoofdstad Goes toegewezen.

Ook het slot Ostende hoorde daarbij, waarin ze enige tijd gewoond heeft. In de loop der jaren heeft het slot nog een groot aantal eigenaren gekend. In 1750 verkocht de gemeente Goes het totaal vervallen gebouw aan Cornelis Steenaert. Deze maakte er een herberg van. Door afbraak en verbouwing onderging het slot een algehele gedaanteverwisseling en bleef van het oorspronkelijke kasteel vrijwel niets over.

Naar : Encyclopedie van Zeeland-Middelburg. Koninklijk Genootschap der Wetenschappen 1982-1984. 3 dl.; ill. Met litteratuuropgave. ISBN 90-70534-01-0
Beschikbaar in de Stadsbibliotheek van Oostende.

Met dank aan de heer Emiel SMISSAERT, die onze aandacht op deze bijdragen vestigde.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (43)

door Aimé SMISSAERT (+)

Zondag 30e Januari. -

HONDERD EN ACHTSTE DAG DER BEZETTING

Van in de vroege zijn hulptroepen, meestendeels toebehoorende aan het derde Marineinfanterieregiment, met den trein uit Brugge aangekomen. Zij werden naar Middelkerke gestuurd doch vonden daar geen plaats en keerden naar Oostende terug. In den loop van den namiddag werden zij, met nog andere hulptroepen, samen rond de 4.000 man makend, in stad ingekwartierd. Ditmaal kreeg het midden der stad, en nl. de Kaai-, Kerk, Kapelle-, Wittenonnen-, West- en St Sebastiaanstraat, zijn deel der inkwartiering.

Deze namiddag werd M. THONÉ, gemeentesekretaris, losgelaten.

Zondag 31e Januari. -

HONDERD EN NEGENDE DAG DER BEZETTING

Gansch den afgelopen nacht werd uit de richting van Middelkerke hevig kanongebulder gehoord. Het geschut bleef een gedeelte van den morgen aanhouden.

Om 8 ure had in de HH. Petrus en Pauluskerk de gewone militaire mis plaats, ditmaal, eventwel, zonder muziek.

Te rekenen van Zondag a.s. zal de duitsche militaire mis om 9 ure plaats hebben, de duitschers vinden het te vroeg 's morgens om 8 ure (9 ure duitsche tijd) in de kerk te moeten zijn !

Tengevolge dezer eisch zullen de missen en de loven van den Zondag in de HH. Petrus en Pauluskerk en in de Capucienekerk voortaan plaats hebben de vroeger vastgestelde uren.

In de kerken werd heden een bevel afgelezen van Z.H. den Paus op Zondag 7 Februari, in al de kerken van Europa, een biddag instellend, ten einde van den Almogende den vrede te bekomen.

Gedurende drie uren onderzochten duitsche officieren, heden het huis van Mr Julien STAESSENS, bankier en consul van Rusland, Kaaistraat. Zij wilden kost wat kost de stukken van het Consulaat vinden en leggen enkel de hand op het uniform van Consul van Mr STAESSENS.

Het peerd en het rijtuig van Fl. GHEERAERT (Vuurtoren), over eenige dagen gestolen, worden hem heden teruggegeven.

De duitschers hadden in de koffijhuizen *Excelsia* en *Falstaff* (Grote Markt) sterke dranken gevonden. De baas van den *Excelsia* kreeg vandaag eene boet van 100 mark; de gevonden sterke dranken werden aangeslegen. *The Falstaff* kreeg 300 mark boet; enkel eene mand champagne "*Veuve Cliquot*" werd aangeslegen.

Maandag 1e Februari. -

HONDERD EN TIENDE DAG DER BEZETTING

Rond 12 ure 40 van den nacht ontplofte, op het strand, voor de Koninklijke Gaanderijen, eene zeemijn, daar tijdens den laatsten storm aangespoeld. Tal van ruiten werden verbrijzeld in de Koninklijke Gaanderijen, alsmede eenige ruiten in de Sport-, Wellington- en Maria-Theresiastraat en den Nieupoortschensteenweg.

Heden kwamen nog eens een 2.000 man hulptroupen aan, die ingewartierd worden in het midden der stad. Een gedeelte der Euphr. Beernaertstraat, datgene gelegen over den uitgang van het Bisschoppelijk College, bleef vrij van de inkwartiering, het Bisschoppelijk College, op bevel der duitschers moettende dienen tot hulphospitaal voor de besmettelijke ziekten. Dit hulphospitaal zal slechts toegankelijk zijn voor de burgers.

De heden afgekomen troepen hooren toe aan het eigentlijke leger, en niet aan het marinevoetvolk, zooals deze hier Zaterdag aangekomen.

De welgekende meubelmaker Felix DE GHESELLE kreeg deze morgen, van wege de duitschers, bevel in 24 uren tijds 20 doodskisten gereed te maken.

Sedert het ontstaan van den Volkskeuken in den Katholieken Volksbond werden 7.276 eetmalen gegeven - 't zij 1.100 vanaf den 22 tot den 31 December en 6.176 gedurende de maand Januari.

Een der eerste dagen van den oorlog kondigde het Oostendsch katholiek nieuwsblad "*Le Littoral*" aan dat de duitsche konsul te Oostende, M. VON WEHNEL, aan onzen burgemeester was komen vragen wat er hem te doen stond. M. LIEBAERT antwoordde dat hij hem geen raad kon geven. Daarop vertrok de konsul in auto naar Sluis. Hij weende van woede en zei : "Onze Keizer wordt zot ! Hij zal van ons de verstootelingen der wereld maken".

Deze morgen, nu, kwam ten stadhuize een brief van de duitsche Kommandantur toe, den heer burgemeester bevelend tegen de noen de echtheid of de valscheid van die tijding te bevestigen. Hij moest

zich bovendien verbinden later onder eed zijne verklaringen staan te houden. De heer LIEBAERT gehoorzaamde onmiddellijk aan dit bevel en hield, in zijn antwoord, de waarheid van het verhaal van den "Littoral" staande.

's Namiddags ging een duitsche officier M. A. ELLEBOUDT, uitgever van gezegd blad, ondervragen over de herkomst van bedoelde tijding. Mr ELLEBOUDT antwoordde hem dat hij onmogelijk eenieder die hem nieuws toebracht volledigen uitleg over de herkomst ervan kon vragen. De officier drong niet aan en vertrok.

Sedert Zaterdag weten wij, uit persoonlijke ondervinding, wat het is duitsche soldaten in hebben. En nog mogen wij van geluk spreken, van de twee die wij kregen zijn goede jongens, die nog al geerne een praatje houden.

Deze avond bracht een der 2 de vertelling op de Elzassers, door de duitschers spottenderwijze *Wackes* genoemd. *Wackes* is de ergste belediging die men iemand in 't gezicht kan slingeren - het woord beteekent zooveel als dief, roover, moordenaar, echtbreker, enz. te samen. Wij hadden groote lust onze duitscher te doen opmerken dat het woord *Wackes* best op de duitschers, en bijzonderlijk op hunne oversten, is toe te passen - doch wij deden, wat de gazetschrijvers evenals de vrouwen zoo moeilijk kunnen, wij zwegen.

Onze duitscher vertelde immer voort. De Wurtembergers, zoo zei hij, werden *Schwaben* genoemd, naar het *Schwabenland* (Zwaben), dat deel uitmaakt van het koninkdom Wurtemberg; de Pruisen krijgen als bijnaam die *Schnapspreuzen* (de cognac of geneverpruisen), omdat ze zoo geerne...schnaps drinken; de Saksers heet men die *Kaffeessachsen*, omdat zij verlekkerd zijn op koffij, die dan nog goed moet gesuikerd zijn; Beieren betitelt men met den spotnaam die *Knödelbayern* (Knödel = vleeschbolletje), omdat ze toch zoo geerne gekapt vlees, in ballekens verwerkt met eieren en wit broot, eten - *Knödel* en *Pilzesuppe* (kampernoeliesoep), de lievelingskost van ons geliefd Koninginneken; wat de *Badenser* (inwoners van het groot hertogdom Baden) betreft, men heet ze spottenderwijze die *Gelbfüssler* (de geele voeten). Onze duitscher zei ons het waarom deze benaming : over vele jaren wilde men in een dorp van Baden de geboortedag van den toen regeerenden Groot-Hertog vieren. Besloten werd dat de inwoners al de eieren hunner hennen zouden samen brengen om in een groot vat te doen, dat den Groot-Hertog ten geschenke zou aangeboden worden. Zoo gezegd, zoo gedaan : de eieren werden gebracht, doch toen het vat reeds boordevol was, bemerkte men dat een groot getal eieren over bleven. Men sloeg raad, en men nam het zeer wijs besluit eenige boeren hunne leerzen en hunne kousen te doen uittrekken en met de bloote voeten op de in het vat opgestapelde eieren te stampen, ten einde ze in te duwen en aldus voor de overblijvende plaats te ruimen. Men kan denken welke kolossale omelette het uitvoeren van dit wijs besluit voor gevolg had ! Sindsdien worden de *Badenser Gelbfüssler* genoemd !

EENE BOM IN DE KRISTINASTRAAT

Onze duitscher zou ons voorzeker nog andere vertellingen opgedischt hebben, toen opeens - het was toen 6 minuten voor 10 ure - "boem"! Een schrikkelijke slag, heel dicht bij, misschien

wel in den huize zelve, gevolgd door het rinkelen van glas op de straatsteenen en het ronken van een motor.

Wij ijlen buiten en vernemen dat eene bom, uit een vliegtuig geworpen, achter den hoek onze straat, in het gedeelte der Christinestraat, tusschen de St Sebastiaan- en de Weststraat is gevallen. Wij gaan zien : de bom viel rakelings langs den voorgevel van het koffijhuis "Au Cornet de Poste", toebehoorend aan den heer Edouard JEAN en opengehouden door Mevr. Virginie WEYTS. De bom moet afgeschampt zijn op de ijzere voettegrede der herbergdeur, en dan uiteengeborsten zijn : een deel vloog in den kelder des huizes, de keldermond vaneen rukkend, een ander deel vloog in de vitrien en den muur van het huis bewoond door M. MOUQUÉ, handelaar in rookersgerief, recht over den "Cornet de Poste"; stukken vlogen in de vitrienen van Mej. BEENCKENS, handelaarster in pianos, muziekinstrumenten en muziekpartitiën, op den hoek der Weststraat, waar Duitschers juist bezig waren met piano te spelen; andere stukken vlogen rechts en links, overal vernieling zaaiend. Door den slag braken langs alle kanten groote spiegelruit en andere. Weldra is het in de Christine- en de St Sebastiaanstraat als een waar tapijt van glas.

De schade moet zeer groot zijn, doch thans onmogelijk te schatten : het is immers donkere nacht, enkel de lantaarn aan het huis van M. Arthur VANHOOREN-GERMONPRÉ, op den hoek van beide straten, en de in allerhaast ontstoken gasbekken, in den winkel van DESNEUX, op den andere hoek dezer straten, werpen een weinig licht...

Inmiddels komen van langs alle kanten soldaten toegelopen. Een artillerie-officier, een matroos en onze Duitscher stampen de deur van den "Cornet de Poste" in en dringen in de herberg, gansch met een dikken poeierdamp vervuld; de artillerie-officier zoekt zorgvuldig alles af, ten einde de stukken der bom te vinden, iets waarin hij gelukt; intusschen stormen de 2 andere Duitschers de trappen op om de vrouw des huizes, eene oude vrouw, ter hulp te snellen - doch deze is reeds opgestaan, en, alhoewel hevig door den doorstanen schrik aangedaan, wil zij het huis niet verlaten.

Terwijl het rond de plaats waar de bom viel krioelt van Duitschers, waaronder zich enkele burgers hebben gemengd, komen uit de Kapellestraat met muziek, trommel(s) en fluit(jes), een 300tal pinnehelmen afgezakt. 't Zijn, volgens wij vernemen, nog eens hulptroepen die aankomen. Zij gaan uiteen op de Groote Markt en gaan de huizen opzoeken waar ze moeten vernachten.

De stilte valt terug in, stilte enkel gestoord door het kloppen en hameren bij enkele geburen, waar de stukgebrokene kassijnen met planken worden toegemaakt, en het gezang en het getier (dat tot 'nachts 3 ure duurt) der Duitsche en Oostenrijksche officieren, die in hun nieuw lokaal der Société Littéraire den eenen of den anderen geboortedag... vieren !

Een 3tal minuten voor 11 ure komt andermaal een vliegtuig over het midden der stad gevlogen; juist zooals voor het eerste, dit welke de bom wierp, wordt er enkel met mitraljeuzen - en dan nog enkele malen - op geschoten. Een half uur nadien, komt het vlieg machien nogmaals terug, zweeft een drietal minuten over de Groote Markt - zonder dat er op geschoten wordt - en verdwijnt.

Kwart voor 1 ure (wij zijn reeds

Donderdag 2e Februari. -

HONDERD EN ELFDE DAG DER BEZETTING

worden, opeens van den kant van den Vuurtorenwijk twee hevige slagen gehoord. (Zouden daar wel ook bommen gevallen zijn?). En, aardige zaak, nu wordt er op eens van alle kanten verwoed geschoten, met kanonnen en met mitraljeuzen. Na een 10tal minuten van dit spel, andermaal stilte tot rond 2 ure, en van toen af tot den vroegen morgen, hevig kanongebulder uit de richting van Nieupoort. Welke nacht!

Dit maal toch is er slechts stoffelijke schade te betreuren - en deze is tamelijk groot: van in de vroegte zijn wij op straat om alles op te teekenen, voor later.

In den "Cornet de Poste" zijn al de ruiten in, een der keldermonden is verbrijzeld en stukken zijn uit den muur gerukt. In de herberg zelf, weinig of geen schade; de glazen die op den toog stonden bleven o.m. ongeschonden. Daarentegen zijn al de ruiten des huizes in. In het nr. 43 der Christinestraat, bewoond door MM. Eduard PIERRE en Henri-François, eveneens al de ruiten in, evenals in de welgekende herberg "'t Kuipertje", al den kant der Christinestraat. Verder: bij M. Jaak MOUQUÉ, over den "Cornet de Poste", stukken bom dweers door den mekanieken stoor gevlogen, de groote spiegelruit gebroken, een stuk van het plafond van den winkel ingestuikt. Al de ruiten zijn gebroken en stukken steen zijn uit den voorgevel gerukt. Bij Mej. BEENCKENS, 3 groote spiegelruiten gebroken en al de ruiten (kant der Christinestraat), eenige ruiten al den kant der Weststraat. In het huis DESNEUX, de confectiewinkel op den hoek der St Sebastiaan- en Christinestraat, eene groote spiegelruit, de spiegelruit der deur en een groot getal ruiten stuk. Bij M. Emiel GERMONPRÉ-CLAEYS, tabakhandelaar, ook op den hoek van voornoemde beide straten, 2 groote spiegelruiten, eene bebloemde deurruit en al de ruiten in stukken. In de "Café Vlissingen" gehouden door M. Arth. VANHOOREN-GERMONPRÉ, over het huis van M. DEPROST, 2 spiegelruiten en schier al de ruiten in, voren en achter.

In de Christinestraat leden nog schade: de huizen van Mevr. wed. CLAEYS, MM. Hipp. LAGA, Cam. WOUTERS, Arth. TEYGEMAN, VERHEYDE, Mevr. wed. SERVAES, M. Am. DE BRUYNE, ruiten in, bij den eenen min, bij den anderen meer. Bij M. Med. MERMEYS, kruidenier, nevens M. Em. GERMONPRÉ, drong een stukje der bom in den mekanieken stoor en verbrijzelde de spiegelruit van den winkel; ook 2 ruiten gebroken. In de Weststraat, ruiten gebroken bij M. G. PIETERS, hoek der Christinestraat (26 ruiten en eene groote spiegelruit) bij den welgekenden lekkernijverkooper Theophile, in de Ververij MADSEN en bij M. Jules VAN WOUWE. In de St Sebastiaanstraat, bij Mevrouw S. PROVOST-CHAULIAGNET, een 10tal ruiten, bij Emiel MASSENHOVE, 52, bij M. Edmond SINNAEVE, 2 en in de bureelen van den "Duinengalm" 7.

Onnoodig te zeggen dat het gansch den morgen eenen ongemeenen toeloop van volk was, om de schade te komen bezichtigen. Rond 9 ure werd, door de zorgen van de Gemeenteoverheid, de Christinestraat afgespannen tusschen de West- en St Sebastiaanstraat. Eenieder die de schade kwam zien, was het eens

om de daad - het werpen eener bom midden eene groep door zooveel burgers bewoonde huizen te schandvlekken, wie ook de bom geworpen heeft; eene onzer Bondgenoten ofwel de duitscher. Bij velen is het gedacht vastgeankerd dat men hier te doen heeft met eenen truk van den duitscher, die kost wat kost schrik wil verspreiden onder de bevolking, ten einde dezer er toe te brengen de stad te verlaten opdat hij duitscher, ongestoord kunnen rooven, plunderen, eten, drinken en duiveljagen ! Degene die dit gedacht deelen, doen opmerken, dat het vliegmachien, zonder beschoten te worden, ongestoord uit het Zuiden over de stad kwam, langzaam tusschen de Kapelle- en Christinestaat zweefde, en er slechts met mitraljeuzen opgeschoten werd, nadat de bom geworpen was geworden. De wachten, uitgezet op de Groot Markt en in onze straat, moeten het vliegtuig zonder den minsten twijfel gezien hebben, het was helder klaar weder, en boven onze bureelen was het vliegtuig, volgens de eensluidende verklaring van 2 onder bureen, op geene 50 meters hoogte, te oordeelen naar het gerucht van den motor. Zekere personen gaan zoo ver te beweren dat het een duitsche tweedekker was. Er wordt ook hierop gewezen dat geen een der officieren, in de Société Littéraire vergaderd om te... drinken, het noodig oordeelde uit te komen. Wat meer is, al de duitschers die men deze morgen ontmoette hadden geene andere woorden in den mond dan : "Ziet ge wel wat ge nu hebt van uwe vrienden de Engelschen ?".

Anderen denken dat hier wel een vliegmachien der Bondgenoten in het spel was, die het gemunt had op de "Société Littéraire", de huidige vergaderplaats der duitsche hooge officieren. Het is waarschijnlijk dat het vliegtuig westwestie een duitsch vliegtuig was, door de Bondgenoten buitgenomen en door een hunner vliegers bemand. Loopt hier immers sedert 3 weken het gerucht niet rond dat een duitsche tweedekker, te Bixschote door de Franschen buitgemaakt, over 't vliegplein van Ghistel kwam gevlogen tot heel dicht bij de poorten der hangaars en dat hij daar eene bom uitwierp, die 5 burgers en verscheidene soldaten doodde ?

Zou het de eerste maal zijn dat onze bevriende vliegers trachten den vijand te verschalken ? Na, de tijd zal uitwijzen wat de waarheid er van is !

BITTINGER vraagt aan de stad de lijst der huizen waar duiven worden opgehouden, het getal der reisduiven per kot, de beschrijving van iedere duif en de naam van den eigenaar. De bezitter van niet aangegeven duiven zal streng gestraft worden, evenals de stad en het gemeentebestuur.

A propos van bommen, de duitschers namen in de laatste tijden groote voorzorgen om, in geval van werpen van bommen, niet te worden getroffen : zie mieken nl. schuilplaatsen, "understand" noemen ze dit, gegraven in den grond of in het zand, gedekt met hout en overdekt met eene dikke laag zand, waarboven graszoden. Van die "understand" zijn er te zien op den Zeedijk, tusschen de Limburg- en de Luxemburgstraat, tusschen deze laatste straat en de Northlaan en aan het rondpunt van Albertus. Ook aan de Leeuwenbrug (de tweede brug der De Meysluis, rechts van deze brug, in de richting der voorhaven) is zulken "understand" gemaakt, doch deze is niet met graszoden overdekt. Volgens een duitscher ons vertelde is hun bevolen, wanneer gevaar van bommenwerpers dreigt, zich in die "understand" te verschuilen; het schijnt dat zij daar volkomen veilig in zijn !